

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Peter Post
010-224 47 29
peter.post@lansstyrelsen.se

Beslut
2014-06-09

Diarienummer
511-23291-2012

Sida
1(8)

Beslut om bildande av naturreservatet Gode mosse i Marks kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutslista
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Gode mosse
NVR-ID:	2021326
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Mark
Ungefärlig mittpunkt	N 6380048 – E 341495 SWEREF 99
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	50,2
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Naturgeografisk region:	Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Objektskategori:	Skogs-myrmosaik
IUCN-kategori:	Ia Strikt naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Gode mosse.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och förstärka de naturvärden som finns i området och som är kopplade till orördhet, våtmarker med ostörd hydrologi och barrskogar med hög ålder;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen samt arter inom området som är typiska för skogs-myrmosaiker;
- tillgängliggöra området för friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- området skyddas från all form av exploatering;
- avverkning, upparbetning och borttransport av såväl levande som död ved förbjuds;
- områdets gränser märks ut i fält och underhålls;
- naturvårdande skötsel för att främja den naturliga hydrologin genomförs vid behov;
- anläggningar för friluftslivets behov uppförs, som parkeringsplats och informationstavla.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg eller stig.
3. Anlägga luft- eller markledning, uppföra mast eller hägnad.
4. Anordna upplag.
5. Borra, gräva, schakta, bedriva täkt, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd

7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Gödsla eller använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar med tillhörande vägområde. Samråd ska dock ske med förvaltaren innan åtgärd.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning och underhåll av parkeringsplats, stig och informationstavla.
3. Igenläggning av diken.
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
2. Medföra hund som inte är kopplad. Förbudet gäller ej vid jakt.

Utan hinder av C1 får markägaren nyttja befintlig drivningsväg för skogsbrukets behov genom naturreservatet (markerad i bilaga 1). Åtgärder för att undvika markskador ska vidtas genom att köra på tjälad mark, använda markskonare eller motsvarande. Eventuella uppkomna markskador ska skyndsamt återställas/repaseras.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B ovan.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Gode Mosse ligger väster om sjön Lygnern, och är del i en mindre skogsmyrmosaik på en plåtå som sluttar mot sydväst mot tjärnen Kroksjön. Området kring Gode Mosse representerar mycket tydligt det västgötska sprickdalslandskapet med åsar och dalar utsträckta i en nordost-sydvästlig rikt-

ning. Det finns öppen myr, sluttande kärr, tjärnar, hållmark med tall och surdråg med inväxande gran. Äspebäcken rinner i söderkanten på våtmarkena, ner till Kroksjön.

En stor del av träden i området är 100 år och äldre. I delar av området saknas tecken på sentida mekaniserat skogsbruk; där är skogen olikåldrig och det finns mycket högstubbar och lågor. Ett ganska stort antal tallar är grova och uppåt 130-150 år gamla. På hållmarkerna finns en hel del torrträd och därmed bra lokaler för vedlevande insekter.

Våtmarkernas naturliga hydrologi, med stor grad av orördhet och förekomsten av gamla grova tallar på fastmarkerna utgör de huvudsakliga biologiska bevarandevärdena.

Enligt jordartskartan består större delen av området av en mosaik av urberg och torvmark (mosse och kärr). I några mindre partier förekommer också morän. Bergrunden domineras av de sura bergarterna granit och granodiorit. Hela området ligger över högsta kustlinjen.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

I Marks kommuns översiktsplan aktualitetsförklarad 1998-09-01, beskrivs området med "Höga eller mycket höga naturvärden".

Några hektar av områdets sydvästra del berörs av strandskyddet kring Kroksjön.

Riksintresset för naturvård NRO 14170 berör större delen av området, och pekades ut för de värdéfulla våtmarkernas orördhet och representativitet.

Ärendets handläggning

Området uppmärksammades i samband med rapporten "Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar" av Naturvårdsverket 2004, där Länsstyrelsen inventerade ett antal områden ägda av Sveaskog m.fl. statliga markägare. Genom en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog 13 juni 2008 åtog sig Sveaskog att utan ekonomisk ersättning låta dessa områden bevaras som naturreservat. Viktiga punkter i avtalsvillkoren var bl.a. att staten tar finansiellt ansvar för förvaltningen och att Sveaskog erbjuder sig mot marknadsmässig ersättning att utföra eventuell naturvårdande skötsel. Jakt, och i förekommande fall fiske ska i huvudsak kunna bedrivas som tidigare.

Sveaskog, som ägare till Lygnersvider 1:31, samt fastighetsägarna till Sätilla-Bua 1:4, Sätilla-Bua 1:6 och Sätilla-Bua 1:12 har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt

miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Marks kommun, Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Skogsstyrelsen. LRF Västra Götaland, Naturskyddsföreningens regionkansli i Västra Götaland, Naturskyddsföreningen i Marks kommun och Marks fågelklubb har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Sveaskog är positiv till reservatsbildningen.

Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Skogsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget eller tillstyrker bildandet av naturreservatet. Skogsstyrelsen har dock lämnat detaljsynpunkter på användandet av fågelarter som signalarter.

Länsstyrelsen har ändrat utifrån Skogsstyrelsens synpunkter.

Marks kommun har inte svarat på remissen.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Gode Mosses höga naturvärden är kopplade till våtmarkens naturliga hydrologi, och skogsmarkens relativa orördhet, med relativt riklig förekomst av gamla träd samt stående och liggande död ved. De inre delarna av området är relativt opåverkade av mekaniserat skogsbruk och om denna utveckling får fortgå kan naturvärdena på sikt förstärkas. Föreskrifterna för området motiveras av att beslutet tryggar och förstärka livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen samt arter inom området som är typiska för skogsmyrmosaiker, exempelvis orre och tjäder. Området kan genom beslutet också göras tillgängligt för friluftsliv och naturstudier.

Områdets höga naturvärden har dokumenterats i bl.a. Naturvårdsverkets rapport nr. 5340, 2004 (Skyddsvärda statliga skogar – Götaland) och har där föreslagits få ett långsiktigt skydd genom reservatsbildning. Gode mosse har värdeklass 1 i länets våtmarksinventering (Länsstyrelsen 1993), och ingår i riksintresse för naturvård (NRO 14170), vilket pekades ut för de värdefulla våtmarkernas orördhet och representativitet.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv.

Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller Sveaskog i enlighet med överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog AB den 13 juni 2008. I den händelse att Sveaskog avyttrar sitt markinnehav tillfaller virkessortimentet den nya markägaren istället.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med markägare.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.

- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Göteborgs-Posten och Borås Tidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Agneta Kores beslutat. Naturvårdshandläggare Peter Post har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, planhandläggare Johanna Severinsson, vattenvårdshandläggare Charlotte von Bahr och länsjurist Jonas Ledelius.

Agneta Kores

Peter Post

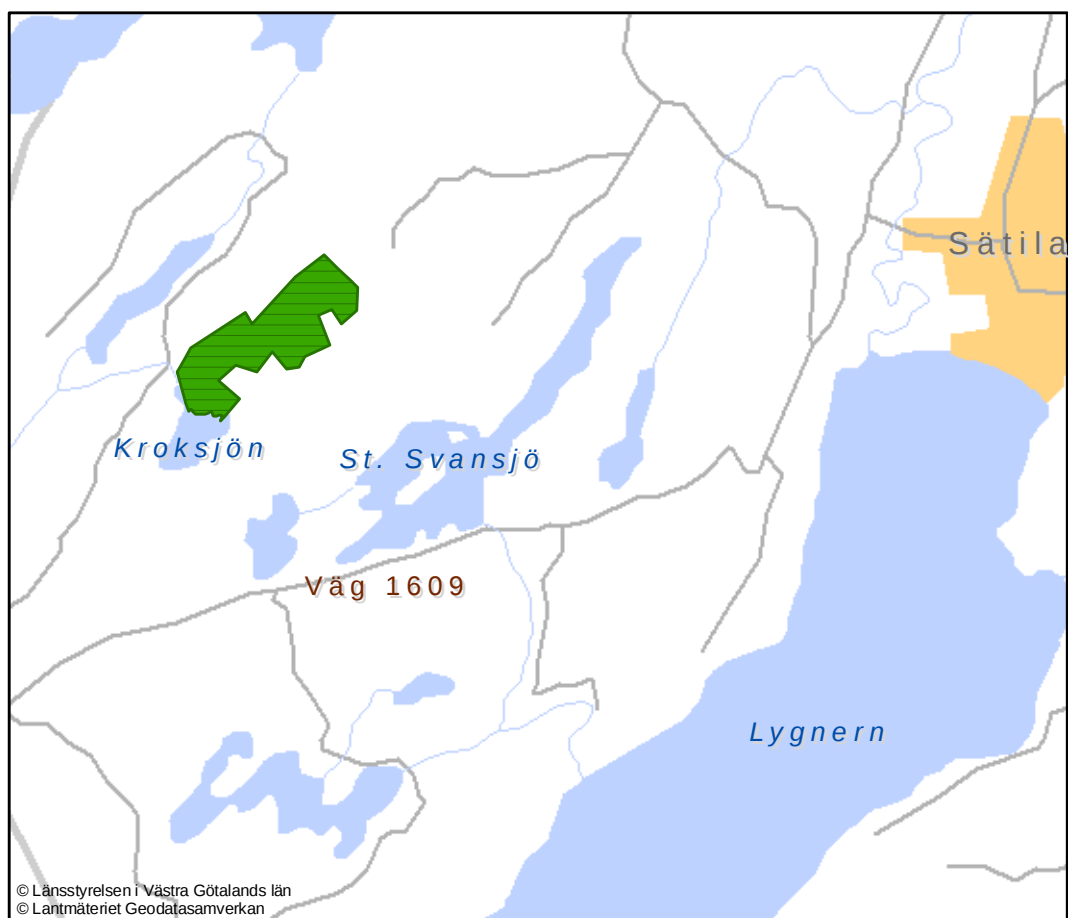
LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 2

Dnr 511-23291-2012
Beslut 2014-06-09

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Gode mosse Marks kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1 2 3 Kilometer

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Peter Post
010-224 47 29
peter.post@lansstyrelsen.se

BILAGA 3
2014-06-09

Diarienummer
511-23291-2012

Sida
1(11)

Skötselplan för naturreservatet Gode mosse i Marks kommun

Ljungblåvinge. Foto: Peter Wirde

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

DEL A – BESKRIVNING	4
1. Syfte	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet	4
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	6
2.4 Områdets bevarandevärden	6
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar	7
DEL B – SKÖTSEL	8
3. Skötsel och bevarandemål	8
3.1 Utgångspunkter för målen	8
3.2 Skötselmål och åtgärder	8
3.3 Forn- och kulturminnesvård	9
4. Friluftsliv	9
5. Gränsmarkering	10
6. Uppföljning	10
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd	10
6.3 Revidering av skötselplanen	10
7. Sammanfattning av planerad förvaltning	10
8. Referenser	11

BILAGOR

- 3a Skötselkarta
- 3b Naturtypskarta
- 3c Natura 2000-habitatskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. Västkuststiftelsen eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och förstärka de naturvärden som finns i området och som är kopplade till orördhet, våtmarker med ostörd hydrologi och barrskogar med hög ålder;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen samt arter inom området som är typiska för skogs-myrmosaiker;
- tillgängliggöra området för friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- området skyddas från all form av exploatering;
- avverkning, upparbetning och borttransport av såväl levande som död ved förbjuds;
- områdets gränser märks ut i fält och underhålls;
- naturvårdande skötsel för att främja den naturliga hydrologin genomförs vid behov;
- anläggningar för friluftslivets behov uppförs, som parkeringsplats och informationstavla.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Gode mosse
Beslutsdatum:	2014-06-09
Areal:	50,2 ha, varav vatten 2,3 ha
Ekonomisk karta:	6B6i
Lägesbeskrivning:	Lygnersvider, 4 km väster om Sätla.
Län:	Västra Götaland
Kommun:	Mark
Socken:	Sätla
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
NVR-ID:	2021326
Naturgeografisk region:	Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 6 Sydväst, söder om norrlandgränsen, inom vattendelaren till Västerhavet, under 200 m.ö.h.

Tabell 1: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Målarealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

² Myrskyddsplan för Sverige - huvudrapport över revidering 2006 (Naturvårdsverkets rapport 5667)

³ Bedömningsgrunder för miljö kvalitet (Naturvårdsverket 1999)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog: Barrblandskog ¹	26,1	26,1
Sumpskog: Barrsumpskog ¹	6,0	6,0
Myr²: Kärr	15,6	15,6
Sjö³: Oligotrof sjö	1,9	1,9
Dystrof sjö	0,4	0,4
Vägar, parkeringsplats	0,2	0,2

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	0,4	0,4
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga - intermediära kärr och gungflyn	15,6	15,6
9010	Västlig taiga*	23,3	32,1

2.2 Allmän beskrivning av området

Gode Mosse ligger i Marks kommun, väster om sjön Lygnern. Mossen är del i en mindre skogs-myrmosaik på en plåtå som sluttar mot sydväst mot tjärnen Kroksjön. Området kring Gode Mosse representerar mycket tydligt det västgötska sprickdalslandskapet med åsar och dalar utsträckta i en nord-ost-sydvästlig riktning. Det finns öppen myr, sluttande kärr, tjärnar, hållmark med tall och surdråg med inväxande gran. Äspebäcken rinner i söderkanten på våtmarkerna, ner till Kroksjön.

En stor del av träden i området är 100 år och äldre. I delar av området saknas tecken på sentida mekaniserat skogsbruk; där är skogen olikåldrig och det finns mycket högstubbar och lågor. Ett ganska stort antal tallar är grova och uppåt 130-150 år gamla. På hållmarkerna finns en hel del torrträd och därmed bra lokaler för vedlevande insekter.

Myrkomplexet består i huvudsak av fastmarksskogar, svagt sluttande kärr och mindre sumpskogsbestånd. Vegetationen har en västlig karaktär med riklig förekomst av pors, blåtåtel, myrlilja och klocklång. Mot kärrkanterna övergår vegetationen i pors-blåttåtel-fukthed. I mossen finns två mindre tjärnar där det växer vit näckros.

Enligt jordartskartan består större delen av området av en mosaik av urberg och torvmark (mosse och kärr). I några mindre partier förekommer också

morän. Bergrunden domineras av de sura bergarterna granit och granodiorit. Hela området ligger över högsta kustlinjen.

2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Området är tidigare brukad skog, men som på senare år endast gallrats i vissa delar. På häradsekonomiska kartan från 1890-97 syns området uppstyckat i 15 långsmala skiften som då löpte i nordväst-sydöstlig riktning, och drygt 200 meter väster om reservatsgränsen låg torpet Stavas lycka. En mindre väg löpte förr genom området från sydost upp öster om Kroksjön mot Tolaredssjön, men den har inte kunnat användas sedan de omfattande stormfällningarna 1969.

2.4 Områdets bevarandevärden

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Våtmarkernas naturliga hydrologi, med stor grad av orördhet och förekomsten av gamla grova tallar på fastmarkerna utgör de huvudsakliga biologiska bevarandevärdena.

Området innefattar större delen av klass 1-objektet i Våtmarksinventeringen 06B6I01, samt större delen av riksintresse för naturvård NRO14170.

Orre och tjäder har återkommande häckat i området.

Tabell 2. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2000)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Försvunnen (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Missgynnad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdefors 2010)
- arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/Uppgiftslämnare
Fåglar			
Orre	EU	2010-05	LW
Smålom	EU, NT	2009-04	LW
Storlom	EU	2010-07	LW
Nattskär	EU, NT	2010-06	LW
Tjäder	EU	2010-04	LW

*Källa: LW – Lennart Walldén

2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

Inga särskilda geovetenskapliga bevarandevärden finns noterade i området, annat än de hydrologiska värden som är knutna till våtmarkerna.

2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Inga forn- eller kulturlämningar finns registrerade i området.

2.4.4 Friluftslivsvärden

Området är tillgängligt via en mindre skogsbilväg från söder. Man kan också till fots ta sig till reservatet från parkeringsplats vid Stora Svansjön, cirka 2,5 km söder om reservatet. Området korsas mitt över av skogsväg som övergår i drivningsväg, men i övrigt finns inga tydliga stigar eller andra anläggningar för friluftslivet inom området, annat än jaktorn.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

Två jaktorn finns i området. Jaktarrendator ansvarar för underhållet. Ett delvis förfallet dämme finns i Kroksjöns norra kant. För underhållet ansvarar markägaren.

DEL B – SKÖTSEL

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter för målen

Naturresevatet är ett enda skötselområde, och inom det förekommer flera naturtyper (tabell 3). Området är också indelat efter Natura 2000-habitat (tabell 4). Naturtyperna och Natura 2000-habitaten avgränsningar framgår av bilagorna 3b resp. 3c.

Uppföljningsbara bevarandemål fungerar som indikatorer i uppföljningsarbetet. Uppföljningen görs bland annat för att utvärdera skötseln i naturresevatet.

3.2 Skötsel mål och åtgärder

Tabell 3. Naturtyper

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Barrblandskog	26	26
Barrsumpskog	6	6
Kärr	15,5	15,5
Oligotrof sjö	2	2
Dystrof sjö	0,5	0,5

Tabell 4. Natura 2000-naturtyper

Natura 2000-habitat	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
3160 Dystrofa sjöar och småvatten	0,5	0,5
7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga - intermediära kärr och gungflyn	15,5	15,5
9010* Västlig taiga	23,5	32

Beskrivning:

Området består av omväxlande sluttande kärr, mindre mossytor, tallsumpskog, samt barrblandskog på fast mark. Två tjärnar och del av en mindre sjö finns inom området. På mitten korsas området av en skogsbilväg som övergår i gammal drivningsväg för skotare. Grunda diken i områdets östra delar påverkar hydrologin i begränsad omfattning.

Bevarandemål:

Myr- och skogsmarkerna i området ska lämnas i hydrologiskt ostört skick och utvecklas genom naturlig vattendynamik. Arealen öppet fattigkärr 7140 ska uppgå till minst 15,5 hektar. Om hydrologin kan återställas till mer naturlig vattenregim kommer sannolikt naturtypernas arealer att vara relativt

oförändrade. Däremot finns risken att skogsarealen tilltar om inte vattendynamiken ökar.

Mängden stående och liggande död ved i reservatet ska öka utan särskilda åtgärder. Detta innebär en relativt stor ökning av dödvedsvolym i de centrala skogsbestånden, och en långsam ökning i övrigt.

Målareal för Natura 2000-naturtypen 9010 utgår från att delområdet med barrblandskog som idag är utvecklingsmarker, med tiden kommer att få de kvaliteter som krävs för att kunna få klassningen, varför arealen 9010 kommer att öka till 32 hektar. Det kommer troligen att ta minst 20 år i delområdet att uppfylla kvalitetskriterierna för naturtypen 9010.

Engångsåtgärder:

Diken som finns inom reservatet läggs om möjligt igen för att återskapa en naturlig vattendynamik i området. Kända diken finns i områdets nordöstra delar. Förutsättningarna behöver i så fall utredas, inklusive bedömning av påverkan på omgivande marker och eventuella ersättningskrav.

Underhållsåtgärder:

Inga särskilda behov föreligger.

3.3 Forn- och kulturminnesvård

Inga fornminnen finns dokumenterade i området. Kulturlämningar finns i form av enstaka hävd- och skiftesgränser.

4. Friluftsliv

Karta med plats för informationsskylt och eventuell p-plats finns i bilaga 3a. Området ska vara möjligt att tillgå för friluftslivet.

Bevarandemål:

En väl underhållen informationsskylt ska finnas i området

En parkeringsplats med utrymme för 2-3 bilar kan anläggas på angiven plats om Länsstyrelsen bedömer att behov föreligger.

Engångsåtgärder:

Informationstavla ska sättas upp på den plats som är markerad på karta i bilaga 3a. Tavlan ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur." Den ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

Underhållsåtgärder:

Informationsanläggningar ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”. Gränsröjning ska utföras vid behov, då gränsen till stora delar löper genom slutna skog.

6. Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000-uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Sammanfattning av planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Gode Mosse bekostas av staten.

Tabell 5. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	Snarast	1
Informationsskylt	Engångsåtgärd. Ersätts vid behov	1
P-plats	Om behov föreligger	3
Igenläggning av diken	Engångsåtgärd	2
Uppföljning av skötselåtgärd	Efter åtgärd	2
Uppföljning av bevarandemål	var 10:e år	2

8. Referenser

Allmänna referenser

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Gärdenfors, U. (red.). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 – The 2010 red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket. 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2004. Redovisning av 2004 års bidrag till länsstyrelsernas arbete med förvaltning av skyddade områden samt riktlinjer för redovisning av motsvarande bidrag för 2005 års verksamhet. Dnr 318-6884-04Ns, Skötselenheten, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.), 2000. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Påhlsson, L. (red.). 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510, Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Referenser specifikt för detta naturreservat

Länsstyrelsen 1993. Våtmarksinventering i f.d. Älvsborgs län.

Naturvårdsverket 2004. Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar.

Skötselområden Naturreservatet Gode mosse, Marks kommun

 Informationsskylt

 P-plats

 Stig

 Bilväg

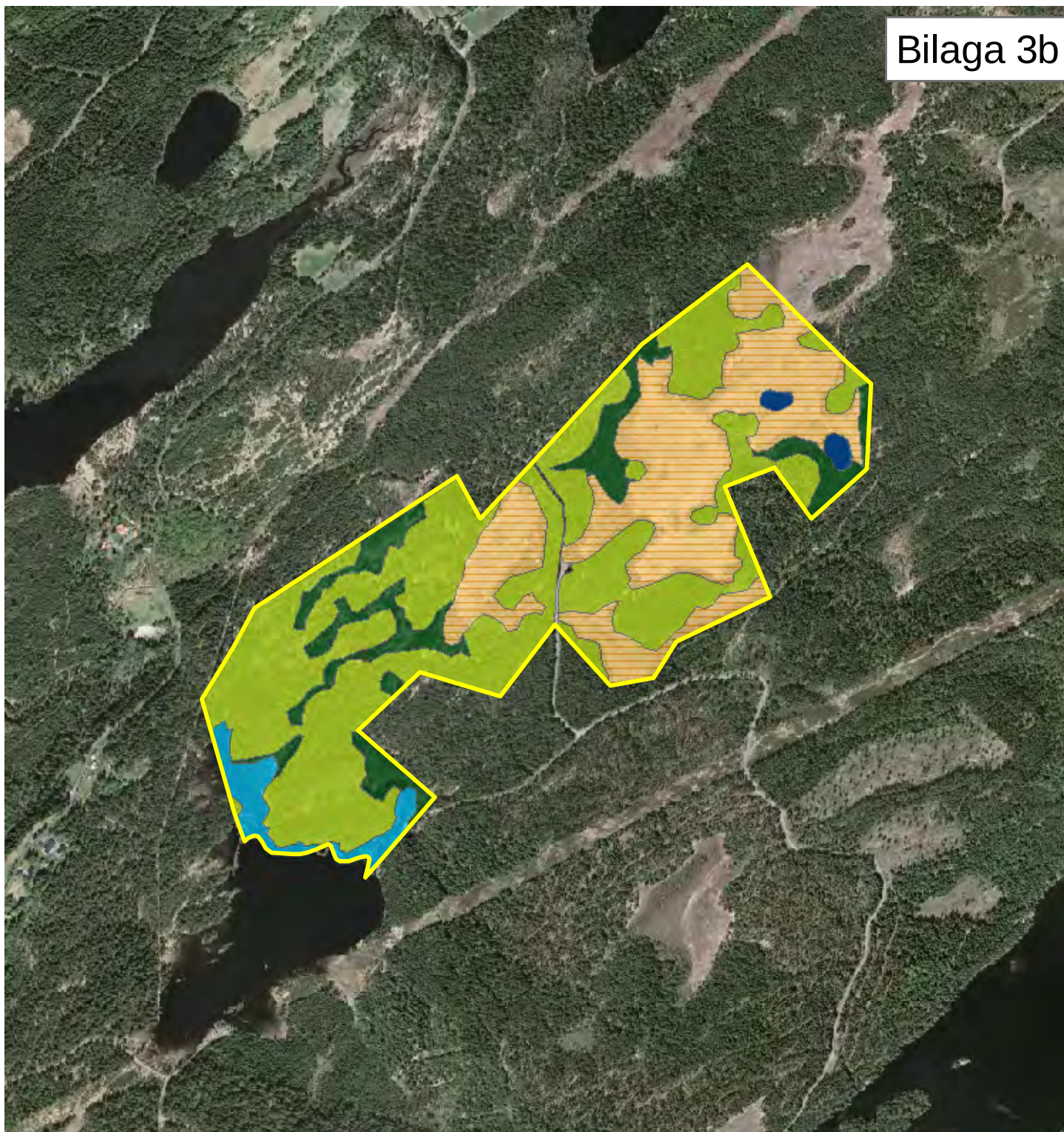
 Sämre bilväg

 Skötselområde / reservatsgräns

Skala (i A4) 1:10 000

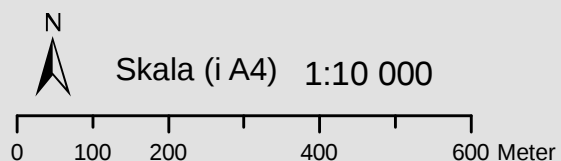
0 100 200 400 600 Meter

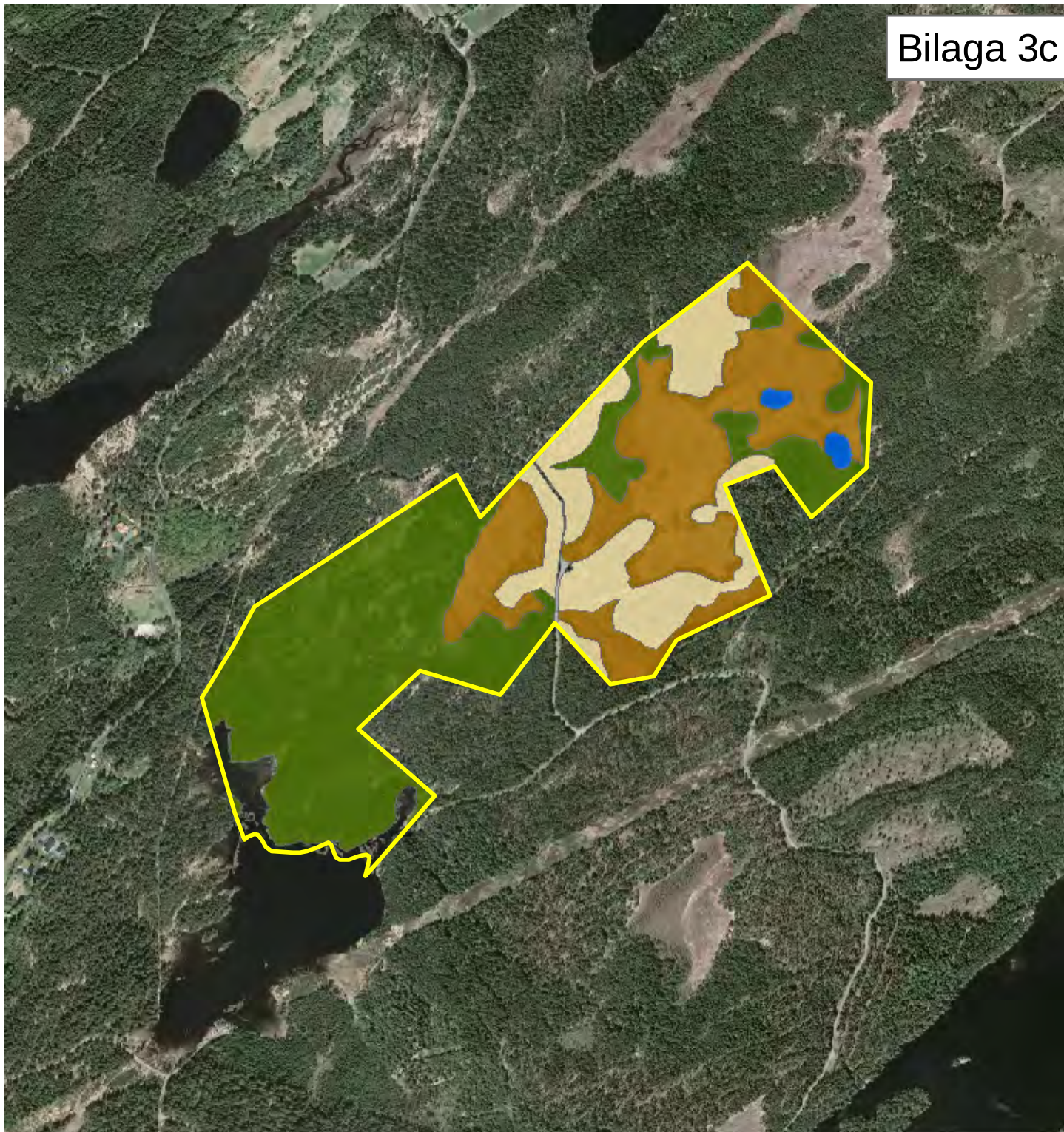
Naturtyper

Naturreseptat Gode mosse, Marks kommun

- Topogent kärr
- Barrblandskog
- Barrsumpskog, blandsumpskog
- Sjö dystrof
- Sjö oligotrof

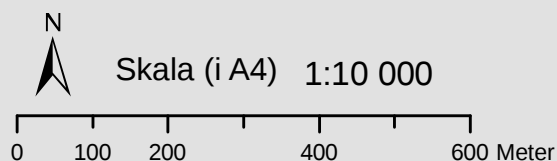
Illustrationskarta till skötselplan för naturreseptat Gode mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23291-2012
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-habitat Naturreservatet Gode mosse, Marks kommun

- 7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga-intermediära kärr och gungflyn
- 9010 Västlig taiga
- 3160 Dystrofa sjöar och småvatten
- Utvecklingsmark

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Gode mosse
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23291-2012
© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan